DISPVTATIO MEDICA PVBLICA
De
CARIE OSSIUM,
Qvam
SVB PRÆSIDIO
VIRI
Nobiliſſimi, Ampliſſimi, atq; Excellentiſſimi,
DN. JOH. MAVRICII HOFFMANNI,
Philoſ. ac Medic. Doctoris Experientiſſimi, Anatom. ac Chemiæ Prof. Publ. Celeberrimi, Facultatis Medicæ p. t. DECANI Spectatiſſimi,
FAVTORIS ac PRÆCEPTORIS omni obſervantiæ cultu ad vitæ dies devenerandi,
Solenni Eruditorum Cenſuræ ſubjiciet
Reſponſurus AVTOR
MAGNVS MASSON,
STVTGARDIA-SVEVUS.
Ad d. XVII. *Decembr.*
A. O. R.
CIↃ IↃC LXXXI.
H. L. Q. C.

ALTDORFI,
Literis HENRICI MEYERI, Vniverſit. Typographi.

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b30766229

I. N. J.

Procemium.

O*ſſa humani corporis ſtabilimento, rectitudini & ſpeciei, juxtà* Hippocrat. lib. de Naturâ oſſium t. XVII. & Guilielm. Harvæum Exercit. de Generat. Animal. Exerc. LIV. p. 219. *tùm nexuum firmitati, motusq́; voluntarii robori data eſſe, neminem latere puto, quisquis Microcoſmi fabricam oculis uſurpaverit admirandam. Nempe enim oſſa fulcra exiſtunt & columnæ, quæ hominis figuram ita erectam ſuſtinent, ut*

- - os ſublime ferat, cœlumq́; tueri
Poſſit, & erectos ad ſidera tollere vultus.

Oſſa ſunt, quæ mollem carnium ſubſtantiam ſuffulciunt, ne ea in ſe collabendo ſubſideat; oſſa ſunt, quæ concinnè invicem articulata, mutuâq; contiguitate copulata corpus pro diverſo humanæ indigentiæ uſu flexile præſtant, dum muſculis, motus voluntarii organis à Galeno Lib. I. de muſculorum motu. cap. 1. *definitis, ſtabile principium largiuntur. Vid. plura apud* Hieron. Fabric. ab Aquapend. de muſculi actione Part. II. *Proinde non poſſunt non plures actionibus familiaribus exercendis difficultates obvenire, quando in ſtatu præternaturali oſſa morbiferas patiuntur læſiones; hiſce etenim, tametſi partes cæteroquin deprehendantur duriores, variis ſuccumbunt, ita ut etiam firmiſſima eorundem ſubſtantia quandoq; erodatur, abſumatur, deperdatur, quemadmodum in peſſimo affectu CARIE dicto evenire ſolet: quod morboſum* πάθημα, *quia admiratione non minùs quàm contemplatione curioſâ, vel potiùs perſcrutatione dignum*

 cogno-

cognovi, ideò publicum aliquod Studiorum Medicorum ſpecimen editurus, idem pro viribus ingenii declarandum ſumſi. Fave benigne Lector huic conatui, æquamq; gratiæ veniam indulge, ſi nonnulla minùs accuratè dicta videantur, ſcias namq; velim, me promtè ceſſurum meliora dicturo. Sit itaq; σὺν Θεῷ

Thesis *I.*

NOminis cognitionem nos in ſcientiam ipſius rei provehere, *Galenus l. 2. Method. medend. c. 2.* non ſolùm docuit, ſed univerſa fermè Doctorum turba approbavit, quare in propoſitâ tractatione, quæ circà ὀνομασίαν delibanda ſunt, clarioris doctrinæ gratiâ ego etiam præmittam.

II.

Caries igitur olim dicta fuit corruptio ligni vel aliarum rerum ex vetuſtate, ita namq; *Plinius l. 16. Hiſtor. Naturalis cap. 39.* ſcripſit: Cedri oleo perunctam materiam nec tineas nec cariem ſentire. Et propriè quidem caries in lignis denominationem habuit, quando à vermiculo, qui Græcis κὶς dicitur, eroſionem paſſa ſunt, poſtmodum autem omne vetuſtum carioſum audiit; unde recipere cariem vetuſtatis apud *Columellam* legimus, & apud *Ovidium*,

Quid precer iratus? Niſi vos carioſa Senectus.
Rodat?

Atq; inde eadem vox à Medicis arrepta, in hunc usq; diem denotat deperditionē ſubſtantiæ in partibus duris à re corrodente provenientem, & peculiarem inter morbos ſolutæ unitatis ſpeciem conſtituentem, vid. *Dan. Sennert. Epitom. Inſtitut. Med. l. 2. part. 1. c. 10. Lazar. Riverius Inſtitut. Med. l. 2. Sect. 1. c. 5.* accuratè loquitur, dum docet, in oſſe factam inciſionem transverſam fracturam, rectam fiſſuram dici, eroſionem verò cariem. *Galenus* autem *de Medic. Artis conſtitutione c. 6.* Quæ ex eroſione, inquit, proveniunt ſc. ſoluti-

lutiones continui, ſi fiant in oſſe caries, ſi in aliis ulcus nuncupantur.

III.

Occurrit adhæc Græca vox τερηδών apud *Hipp. l.II. de Morbis Text. 7. & 24.* à verbo τρέω terebro ſive perforo deducta, (quoniam malum hoc acredine ſuâ oſſa corrodendo quaſi perforat,) quæ ab Hippocratis Galeniq; interpretibus latinâ civitate donata, & *Teredo* expreſſa eſt.

IV.

Tandem latinum inſuper aliud nomen legitur, ſcil. *Ventoſitas ſpinæ*, quod ab *Avicennæ* interpretibus Arabicum textum *l. 4. Fen. 4. Tract. 4. c. 9.* in latinum commutantibus primò uſurpatum fuiſſe Medicus & Polyhiſtor celeberrimus, νῦν ἐν ἁγίοις, *Georg. Hieronym. Welſchius Curation. & Obſervation. Medicinal. Epiſagm. 81.* docet: De eo etiam peculiarem tractatum conſcripſit *Joſephus Pandolphinus à Monte Martiano*, paucis abhinc annis typis commiſſum & notis eruditiſſimis illuſtratum à *Viro Excell. Dn. D. Georg. Abraham. Merclino, Juniore, Phyſico Norimbergenſ. Experientiſſimo.* Iſtius verò nominis omninò hîc mentio fieri debet, quia *Pandolphinus c.1.* teſtatur, præter *Nicolaum Florentinum, Joh. de Vigo*, nec non *Manardum*, ceteros Doctores Latinos & Græcos ſub ulceris carioſi titulo ventoſitatem ſpinæ innuiſſe, & *c. 3.* diſertis verbis cariem prædictæ ægritudinis ſpeciem conſtituit: quinimò caries interna, h. e. illa, quâ ab humoribus internis interiores oſſium partes primò corrumpuntur ac eroduntur ipſiſſima ſpinæ ventoſitas rectè dicitur in *Annotat. ad Pandolphinum c. 7.* à ſupra laudato *Dn. D. Merclino*; Viris Celeberrimis, *Joh. Manardo, Joh. Langio, Severino, Rolfincio* aliisq; recentioribus idem approbantibus. Synonymon ventoſitatis ſpinæ eſt ſpina ventoſa, nam ita ordinem vocum invertere cum *Nicol. Maſsâ* modernis barbariſmum evitaturis placuit. *Paul.*

Barbette Anatom. Practicæ Lib. I. cap. 3. ſpinam ventoſam *Cancrum oſſium* appellat, Belgico idiomate optimè dictum *een Beenvreeter.* Ita *Vir Ampliſſimus Nicol. Tulpius Obſervat. Med. L. IV. cap. 13.* exiſtimat, olim à *Cornel. Celſo Lib. VIII. de re Medic. cap. 10.* eundem affectum etiam nomine cancri oſſium deſignatum eſſe, dubitat verò *Joh. van Horne Microtechn. p. 131.* Sed quid, inquies, de *ſphaceliſmo* ſive *ſideratione oſſium?* ℞. Hoc etiam nomen eandem habere poſſe ſignificationem cum carie, ab hâc enim nonniſi pejori corruptionis gradu differt, vid. *Caſp. Hofmannus,* Germanorum Galenus & Lycei hujus quondam illuſtre lumen, *Inſtitut. Medic. l. 3. c. 154. §. 90.*

V.

Nominali hûcusque traditæ eſſentialem ſubjungo deſcriptionem ſequentem. *Caries eſt ſolutio continui in oſſibus levior aut profundior, ab humoribus acidis acribus corroſivis aliisq; putredinem inferentibus, ſubſtantiamq; oſſeam deperdentibus introducta.*

VI.

Hanc ad leges Logicas tanquam ad lapidem Lydium examinare, multum equidem non allaborabo, contentus ipſam eſſe Definitionem Medicam uſui ſufficientem. *Generis* verò in eadem locum occupat ſolutio unitatis ſive continui, tanquam morbus, ſex diſtinctas ſub ſe comprehendens ſpecies, quas inter ex omnium Medicarum Inſtitutionum Scriptorum conſenſu Caries connumeratur. *Differentia Specifica* reliquis continetur verbis, petita tàm à Subjecto, quàm etiam à cauſsâ; unde Caries hac ratione contradiſtinguitur ulceri, utpote quod eſt ſolutio continui in carne & partibus mollibus; nec minùs differt à fracturâ atq; fiſſurâ, hæ namq; aliam agnoſcunt cauſam, organon ſcil. durum violenter ſive cum impetu continuitatem diſſolvens interveniente ſectione vel contuſione, vid.

Mœbius

Mœbius in Epitom. Inſtitut. Medic. l.2. part.1. c.8. Porrò cùm dicebatur cariem eſſe vel leviorem vel profundiorē, diſtinctio inter cariem & ſpinę ventoſitatem intercedens ὡς ἐν τύπῳ deſignata eſt. Nempe enim caries vel levior eſt & primùm ſuperficiaria cauſſæ externæ ſcil. carni ſuperincumbenti exulceratæ putridæq; ſuccedens, quæ ventoſitati ſpinæ à *Pandolphino c. 1.* contradiſtinguitur, quia hujus cauſſa perpetuò habetur interna; vel caries eſt profundior & interna, quæ interioribus oſſium partibus ab humore corroſivo vel putredinali citrà præviam partium mollium incumbentium læſionem obvenit, & talis cum ſpinâ ventoſâ coincidit. Interim notandum, cariei vocem generaliter ſumtam omnem, quæcunq; ea fuerit, oſſium putrefactionem ab eroſione factam ſuo complecti ambitu.

VII.

Patet igitur qualis Caries ſit morbus, nunc verò ad ejus *ſubjectum* pergo ulterius exponendum, quod conſtituunt *oſſa*, hæc etenim p. n. afficiuntur, dum ſanguis per intemperiem ſuam ipſorum naturali diſpoſitioni & continuitati adverſatur; ita liceat hûc applicare & mea facere verba *Nobiliſſimi, Ampliſſimi, Excellentiſſimi atq; Experientiſſimi Dn. Mavricii Hoffmanni, Senioris, Med. D. & in hâc Univerſitate Prof. Primarii Celeberrimi, Potentiſſimi Elect. & Sereniſſ. Marchion. Brandenburg. Archiatri Spectatiſſimi, Patroni & Præceptoris mei omni obſervantiæ cultu devenerandi Synopſ. Inſtit. Medic. Diſp. VII. th. 6.*

VIII.

Oſſa autem partes corporis habentur duriores & ſicciores, in conceptu equidem ex colliquamenti filamentis ſive fibris ſpermaticis mollibus viſcidioribusq; rectâ ſerie ſibi invicem appoſitis & quaſi conglutinatis efformatæ, vid. *Guilielm. Harvæus Exercitat. de Generatione Animal. LVI. pag. 232.* quas tamen poſteà rigidas facit & exſiccando

indurat calor potentior quotidie redditus; hanc ſiquidem ejuſdem vim jam olim innuerunt artis anteſignani, *Hippocrates in lib. de Naturâ Pueri T. IX. & XV.* & *Galen. lib. 1. de Semine c. 10.* ut adeò non opus ſit peculiari facultate oſſificâ ab eodem *Galeno lib. I. de facultatibus* admiſsâ, ſicuti teſtatur *Joh. Riolan. Enchirid. Anatom. lib. I. c. 4. Anton. Molinettus, Anatomicus quondam Patavinus Primarius, Diſſert. Anatomico-Pathologicarum lib. II. c. 1.* inter fibras prædictas ſtatuit carnem diſponi peculiarem, quam quarti ordinis vocat, cujus beneficio oſſa ſanguine non ſemine nutriantur.

IX.

Ceterum quo tempore fundamentales quaſi ſingulorum oſſium fibræ duritiem nanciſcantur ſolidam, pluribus edocet ſummæ induſtriæ & eruditionis Vir *Theodor. Kerckringius in Oſteogeniâ fœtuum*, id c. 2. generatim notans, primis duobus menſibus vix quicquam apparere oſſeum; niſi naturæ (quæ ſæpè evagari & legem hanc ſervare ſolet omnium maximè ſtabilem, ut nulla ſit lex, quam ſibi non liceat aliquando infringere, & liberiùs ludere cùm in rerum omnium, tùm vel maximè in corporis humani conformatione) præcocitati quid maturius in oſſeam duritiem coquere aliquando alicubi lubeat.

X.

Jam verò Theatrum hîc ſeſe mihi pandit Anatomicum ut ibidem circumſpiciam, quas in oſſibus perfectis partes αὐτοψία rimetur: Oſſium namq; ſtructurâ rectè perpensâ tùm præſentis affectus exquiſitior noticia, tùm ſymptomatum circà eundem evenientium ratio intellectu facilior erit.

XI.

Primò igitur obvelat exteriùs oſſa (exceptis dentibus, oſſibus ſeſamoideis, atq; ſedibus reliquorum oſſium, quibus mutuò articulantur) omnia membrana nervea, exquiſitiſſimo ſenſu pollens, *Perioſtium* dicta, ſpeciatim verò in Cranio,

nio, mutato nomine, Pericranium nuncupata, quamvis Anatomicorum Coryphæus *Th. Bartholinus* cum *Veſalio Bauhino* & *Veſlingio* à pericranio diſtinctum perioſtium in ſuperficie cranii exteriore aſſerat, vid. *Anatom. reform. l. 3. c. 2.* Et velamento huic exteriori ſenſationis beneficium debere vulgò creduntur oſſa, cùm in utramq; partem adhûc diſputetur, an eadem nervulos admittant, quorum ope interior etiam ſubſtantia ſentiat? *Hippocrates* certè oſſa dolere paſſim ſcripſit, & *Galenus* dolorem ὀςοκόπον hinc inde celebrem reddidit, ita docente *Salano Æſculapio B. Rolfincio Diſſert. Anatom. lib. II. cap. VI. §. 5.* Similiter *Veſlingius Syntagm. Anatom. cap. 2.* nervos non ad externam tantùm membranam ſeſe diffundere, ſed in receſſus oſſium penetrare profundiores dolorem indicio eſſe monet, quem non paucis in locis, cùm detecta chirurgiæ ſubjiciuntur, manifeſtant. Hûc etiam facit obſervatio *Nicolai Maſſæ* habita in homine ulcere cruris laborante cum detectione oſſis, in quo denudato etiam à perioſtio ſenſus erat exquiſitiſſimus, ut neq; ſine dolore tangi potuerit, & perforatum intus inſignem cruciatum perſenſerit. Pro ulteriori confirmatione ſpeciatim afferri poſſet obſervatio à *Cl. Bartholino Inſtitut. Anatom. libell. IV. c. 12.* propoſita de moniali, cui in dentes præ aliis longiſſimi ad deformitatem evitandam reſecti parte nervi veſtigium conſpiciebatur, ut ideò illa ſtatim epileptica & convulſa ceciderit. Sed ecce contrarium alii evincere conantur, quos inter *ſubtilitatum magiſter Scaliger Exercit. 291. Sect. 2.* aſſurgit, affirmans ſemetipſum ſibi oſſa abrupiſſe ex hiantibus vulneribus absq; dolore ullo; ſicuti jam olim *Ariſtotel. lib. 3. de Animâ cap. 3. text. 66.* oſſa ſentire vix credere voluit, eò quòd terræ ſint. *B. Caſp. Hofmann. Comm. in Gal. lib. XVI. de Uſu partium cap. 2. & 3. §. 1101.* negat etiam oſſa habere nervos, & rationem reddit ex *Galeno* (qui tamen dolorem ὀςοκόπον aliàs concedit, uti ſupra ex Rol-

 fincio

fincio notavimus) ſequentem, quia oſſa quibusdam locis ſunt ſtabilimentum quoddam, quibusdam propugnaculum: ſi itaq; ſentirent neceſſe erat, ait, partes illas ſæpè graviſſimè dolore, quod non rarò incurrant in alias partes, aut etiam externa quædam impedimenta; quibuscum conſentit *Riolanus Enchirid. Anatom. lib. VI. cap. 4. p. 431.* In hoc verò graviſſimorum Virorum diſſenſu litem dirimere non opis eſt noſtræ nec ingenii, quamvis diſtinctio aliqua forſan hîc medium invenire poſſet locum, ſi dicamus, oſſa non ubiq; tàm acutè ſentire, neq; tam facile impreſſiones ſenſibiles ſuſcipere, quàm quidem ſolent partes molles; ſentire tamen alicubi, ubi ſcil. fibrillæ nerveæ intra illorum poros admittuntur, quas procul dubio natura ad ea oſſium loca amandavit, quæ nullum ex ſenſationis uſu incommodum ſuſtinere debent.

XII.

Atque inde ad reliqua oſſium vaſa declaranda me converto, circà quæ non minor obvenit difficultas: Nam juxta *Riolanum* quidem *l. c. arteriæ* nuspiam in oſſa inferuntur, ſi credimus *Platero*, cùm ♌us citrà ipſarum vehiculum facile oſſa pervadat, vid. alter locus *Riolan. Anthropograph. lib. V. c. 50.* Rectiùs tamen & tùm ſenſui tùm rationi magis conſentaneum mihi videtur aſſertum ſupra laudati *Rolfincii Diſſert. Anatom. Lib. II. c. 6.* arterias invehendo nutrimento deſtinatas oſſa non præterire, quamvis in ſingulis demonſtratu admodum difficiles ſint, unde illas etiam *Columbus* atq; *Veslingius* oſſibus attribuerunt, quibus inter recentiores calculum addit *Isbrandus Diemerbrœck. Anatom. lib. IX. c. 1.* duplici permotus obſervatione: alterâ propriâ, dum menſe Septembri An. 1662. in tibiæ oſſe anteriori carie eroſo arteriolam ſatis fortiter pulſantem conſpexit; alterâ à *Spigelio* olim *Patavii* habitâ, qui in tibiæ magnâ carie ſubſtantiam oſſis ab arteriolâ pertuſam

vidit,

vidit, cui ſpectaculo ſe adfuiſſe refert *Plempius*. Præterea ſanguinem per arterias ad oſſa effundi aliquo modo conprobare poterit *Obſervatio LVII.* à *Theodoro Kerckringio in Spicilegio ſuo Anatomico* propoſita, ubi refert ſe diſſecuiſſe puerum octavo gravidationis menſe à matre ictero laborante partu excluſum, & quidem mortuum, in quo, habitu etiam corporis univerſo exiſtente flavo, tanquam è cerâ confectus fuiſſet, loco ſanguinis humor fellis inſtar flavus repertus fuit, & ubi ad oſſa perventum, illa eodem humore atque colore flavo imbuta fuerunt. Sed ſatis de arteriis, quarum in oſſibus abſentiam qui inde concludunt, quòd conſpectum fermè effugiant, non admodum acutè ratiocinantur, nam cauſſa etiam peculiaris ſubeſt, cur tàm exiguæ exiſtant à *Diermerbrœckio l. c.* propoſita; cui ex mente *Nobiliſſimi, Excellentiſſimi, atq; Spectatiſſimi Dn. Præsidis, Patroni ac Studiorum hûcusque meorum Præceptoris ad vitæ dies omni obſervantiæ cultu ſingulariter devenerandi* addo, minores oſſibus adultorum ſufficere arteriolas, quia alimento pauco indigent propter ſubſtantiam ipſorum ſolidam ab Heluone noſtro vitali depaſci minùs aptam, ſicuti in mollioris texturæ partibus fluoribusq; ſubtilioribus evenire ſolet.

XIII.

Ceterùm in *Venis* oſſibus aſſignandis faciliores fuerunt Anatomici *Galenum* ſecuti, qui *lib. VIII. de placitis* unicuiq; oſſi venam majorem vel minorem ſecundùm oſſis proportionem attribuit; dein verò *lib. XVI. de uſu part. cap. ultimo* venas equidem ingredi oſſa, ſed adeò exiles ſcripſit, ut manifeſtè non appareant. *Adrian. Spigelius lib. II. de humani corporis fabricâ c. 4.* affirmat, venas ſibi foramina in ipſis quoq; duriſſimis oſſibus efformare, per quæ tranſeant, uti videre eſt in Calvariâ, femore, & tibiâ; inſimul tamen in eo, (ipſi propter circulationis vel peridromi

ſangui-

ſanguinei modum nondum tunc temporis perſpectum meritò condonando) verſatur errore, per venas ſanguinem omnium partium ultimum alimentum ad oſſa deduci: Hic verò miror *Hippocratem lib. de oſſium naturâ*, ſoli maxillæ inferiori in tanto oſſium numero venas conceſſiſſe. Interim vaſa hucusq; oſſium expoſita obſigno verbis *Cl. Dn. Dominici de Marchettis, Anatom. cap. 2*: Oſſa habent nervos, venas, arterias maximè exiguas, in principio & fine à partibus quibus adhærent.

XIV.

Porrò oſſa vel manifeſtam intus exhibent cavitatem vel ſpongiarum inſtar foraminulenta ſunt: In illâ medulla continetur nutricia à chyloſis oleoſis ſanguinis particulis eandem fermè cum pinguedine originem nacta, & in oſſibus majoribus per certas expanſiones oſſeas reticulatas notante *Excellentiſſimo* DN. PRÆSIDE firmata. In foraminulentis oſſibus ſuccus medullaris vel χυμὲς aſſervatur, quem manifeſtè in maxillâ inferiori tùm in epiphyſibus etiam atq; apophyſibus parvulisq; oſſibus aliis deprehendere licet.

XV.

Reliqua, quæ de oſſibus adducenda eſſent, nec Diſſertationis hujus limites neq; inſtituti præſentis rationes admittunt; quare cùm oſſa hoc loco cum primis conſiderentur, quatenus *Subjectum* conſtituunt *Cariei*, nunc ſaltem aliqua exempla *oſſium carie corruptorum* à fide dignis Autoribus ſuppeditata adducemus.

XVI.

Jam verò licet inter *oſſa*, (quæ in corpore humano juxtà *Galenum in lib. de oſſibus 242.*, juxtà *Riolanum lib. I. cap. 25. Enchirid. Anatomic. 256.*, juxtà *Veslingium Anatom. Syntagm. c. 2.* ultra *300.*, juxtà *Rolfincium* autem *Diſſert. Anatom. lib. II. c. 3. pag. 226.* accuratiſſimè computum inſtituentem *243.* nume-

numerantur, ſuborto hoc diſſenſu, propter annumerata vel omiſſa oſſa ſeſamoidea, vel oſſa cum epiphyſibus vel epiphyſes ſeorſim recenſitas) nulla à *carie* prorſus immunia ſint, ſequentia tamen ab Autoribus, qui mihi ad manus fuerunt, propoſita inpræſentiarum enarraſſe ſufficiat. Nempe enim oſſium capitis cariem peculiariter declaravit. *Ambroſius Paræus Chirurg. lib. IX. c. 20.* Oſſis lacrymalis cariem *Paulus Barbette Anatom. Practic. pag. 104.* Maxillarum cariem *Claudius Deodatus* deſcripſit ad *Hildanum Centur. IV. Obſervat. 21.* Inferiorem maxillam penitus correptam in puellâ notavit *Schenckius Obſervat. Medicinal. lib. I. p. 213.* Dentium cariem *Daniel Sennertus lib. I. Pract. part. 1. c. 10.* Octavam & nonam vertebram in gibboſo juvene ita carie exeſas deprehendit *Guilielmus Fabr. Hildanus Obſervat. Chirurgic. Centur. IV. Obſervat. 66.* ut nihil præter exteriores ſemicirculos & eorum proceſſus repertum ſit. *Excellentiſſimus* Dn. D. Hoffmannus *Senior*, Menſe Octobr. 1674. in cadavere virili tertiam coſtam, propter enatum circà illam ſteatoma ovi gallinacei magnitudinem ſuperans, carioſam conſpexit, & adſtantium in Theatro Anatomico coronæ demonſtravit. Cariem in coſtâ ſpuriâ continenter in ſubjectas carnes tantum acrioris ichoris emittentem, ut illis eroſis prodierit inde fiſtula longa & anfractuoſa, ſic eludens quamcunque opem medicam, recenſuit *Nicol. Tulpius Obſervat. Medicinal. lib. III. c. 28.* Cariem olecrani Juvenis cujusdam in Noſocomio Patavino A. 1672. notavit *Dn. D. Præses.* Metacarpi cariem memoravit *Marc. Aurel. Severinus Pyrotechniæ Chirurg. lib. II. part. 1. c. 160.* Oſſiculum metacarpi pollicem ſuſtinens exeſum, non autem quod aliàs fieri ſolet nigrum, ſed album ex communicatione *Dn. D. Mangolt. Medici Baſilienſis* refert *Theophilus Bonetus Sepulchreti lib. IV. ſect. 2. obſervat. 25. p. 1543.* Oſſis coxendicis magnam partem peſtifero

 humo-

humore eroſam & in cinerem verſam recenſuit *Benivenius cap.79.* abditorum, & ex eo *Schenckius lib.V. Obſervat. Medicinal. p. 805.* Oſſis tibiæ cariem præter *Spigelium* propoſuit *Isbrandus Diemerbrœck. l. c.* & *Joh. Scultetus Armament. Chirurg. Part. II. Obſervat. 81. & 83.* Cruris fiſtulam cum oſſis corruptione *Schenckius lib.V. Obſervat. p. 743.*, Femoris quinq; fiſtulas ex vulnere ſclopeti cum tumore & oſſe carioſo deſignavit *Petrus de Marchettis Obſervat. Med. Chirurgic. 56.* Tandem ulcus cum oſſis corruptione vid. apud *Foreſtum Obſervat. Chirurgic. l. VII. Obſervat. 12.* Spinam ventoſam oſſiculorum metacarpi Patavii vidit in nobili Studioſo *Marcus Aurelius Severinus lib. V. de reconditâ abſceſſuum naturâ.* In digito propter paronychiam malè curatam ſphacelo correpto, poſt amputationem aperto, nigredine tetrâ affecta oſſa, quaſi calcinata fuiſſent, cinerei coloris & friabilia evaſiſſe *Theophilus Bonetus l. c.* annotavit.

XVII.

Declarato Subjecto pergo ad *Cauſarum* ſcrutinium, nam tùm demum ex ſententiâ *Ariſtotelis* ſcimus, quando *cauſas* cognoſcimus, quæ cùm in triplici cenſu obveniant ſcil. *Proxima, Antecedens*, & *Procatarcticæ*, de ſingulis ordine loquar. Primùm igitur *Cauſam proximam Cariei* denomino humorem acrem acidum corroſivum, intra poros oſſium effuſum, collectum, ſubſtantiam ipſorum corrumpentem. Humorem dixi acrem acidum, talem enim ejus indolem eſſe ex doloribus rodentibus lancinatibus, oſſium albedine, lineis albis lardi inſtar inter carnem ſæpe luxuriantem reptantibus, pureq; acri colligimus. Hinc etiam evenit, quod in lue ♀reâ ubi acre ejusmodi acidum peccat vel corroſivum, vid. *Petr. Joh. Faber, Chirurgiæ Spagyricæ Sect. III. c. 13.* unà cum ulceribus partium mollium, ſolidarum etiam continuum ſolvatur, doloresq; nocturni varii ægros excrucient, uti eruditè docet ſæpius jam laudatus

nec

nec unquam pro merito ſatis laudandus *Excell. Dn. D.* HOFFMANNUS *Senior, Sciagraph. Morbor. Contagioſorum Diſp. XXVII. th. 9.* Adhæc ſi remedia ſpectemus cariem tollentia, deprehendemus ea potiſſimum juvare, quæcunq; acidi acrimoniam debellant, uti ⊖ia lixiva tàm fixa quàm volatilia, vel ♎us volatiles &c. notante *Cl. Franciſco de le Boë Sylvio Prax. Med. Append. Tractat. III. §. 374.* Ne dicam jam curioſitate permotos nonnullos, in humoribus ex ulcuſculis vel gallicâ ſcabie reſudantibus, acetoſitatem acrem vel aciditatem corroſivam guſtu judice explorâſſe, ſicuti affirmat *Cl. Dn. M. Adam. Purpius Med. Licentiatus Digniſſimus, Fautor & Præceptor cùm Wittebergæ viverem meus amiciſſimus in Diſput. ſua Inaugurali de Lue ♀ eâ.* Liceat verò hîc etiam meminiſſe obſervationis, quam adſtite eodem Viro honoratiſſimo ibidem habui, nempe enim in cane variorum indagandorum gratiâ cultro ſubjecto poſtquam viſcera omnia fracida apparuiſſent, glandulas mirum in modum auctas & humore limpido repletas conſpexi, hunc verò cum deguſtaſſem, guſta acrem acidum inſtar ▽ Fortis animadverti.

XVIII.

Sub *cauſæ antecedentis* nomine meritò veniunt portiones ⊖inæ nimiùm per extraneam efferveſcentiam exaltatæ in liquore ſeroſo diſſolutæ & acrimoniam ⏀oſam ⊕laceamq; aquirentes, ſicuti eas eruditiſſimè exponit *Nobiliſſimus, Ampliſſimus, Excellentiſſimus atq; Experientiſſimus* DN. JACOB. PANCRAT. BRUNO, *Philoſoph. & Medic. D. Theor. & Prax. in hâc Univerſitate Prof. Publ. longè Famigeratiſſimus, Patronus & Præceptor meus omni obſervantiæ cultu & honore afficiendus in Notis ſuis ad Jeſſen. de ſanguine venâ ſectâ dimiſſo judicium, pag. 186.* Hûc etiam ſpectat ſucci pancreatici, lymphæ, aliorumq; humorum ſanguini aſſociabilium exceſſiva aciditas, ex admiſſis intra corpus acidis, ♎u volatile tempe-

temperante deficiente aut ſubjugato, glandulis Ωum volatilem & ⊖ lixivioſum cum oleo ac Ωu +do minùs miſcentibus, vel per particularum adipoſarum asſociationem edulcorantibus enata. Nec minùs ad hunc cenſum pertinent pravæ corporis conſtitutiones, ſcorbutica, melancholica, cacochymica ſeroſa, item lues ♀rea, ulcera & abſceſſus partium incumbentium carnoſarum, &c. quæ certè in ſinu ſuo abſcondunt, taciteq; fovent cauſam proximam, donec ea in parte affectâ erumpat, vitioſamq; energiam exſerat.

XIX.

Cauſæ tandem *procatarcticæ* in rebus nonnaturalibus obvenientes variæ ſunt. I. Siquidem Aër acribus acidis ⦶ſis imprægnatus particulis, præſertim Borealis, ſi quando denudata attingit oſſa, malo huic januam pandit. II. Cibi acres fumo indurati, ⊖e conditi, aſſumta acida vel auſtera, potus acidi conſimilesq; ſucci morbificam hûc conferunt ſymbolam. III. Corporis motus vehementior adaugendæ favet acrimoniæ, & certo reſpectu etiam quies nimia, fœcunda pituitæ aliàs mater dicta, quibus cum paria faciunt IV. Vigiliæ nimiæ, abſumto Ωu volatili lympham acidiorem relinquentes. V. Retentæ præter naturam fuligines propter tranſpirationem impeditam, ſudoris excluſionem aliàs conſuetam intermiſſam, acre acidum in corpore miris modis accumulant, quibus cum paria facit alvus adſtricta, ſicuti notavit *Fr. de le Boë Sylvius lib. I. Prax. cap. II. §. 6. & cap. XI. §. 20.* idem de ceteris judicium eſto, quia humores plerіq; præter naturæ ordinem retenti acreſcunt & aceſcunt. VI. Inter animi pathemata ad diatheſin humorum acrem acidam potiſſimùm mœror & triſtitia ſuppetias ferunt, unde eruditè etiam docuit *Gualter. Charleton Exercitation. Pathologicar. VII. §. 30.* iſtos animi affectus ſuccum nutricium corrumpere, Ωus obtenebrare & inſignem melancholiæ proventum exaggerare.

rare.

rare. Quibus addimus unguenta aliasq; oleoſas pinguedines acido quod gerunt abſcondito nociva inconſideratiùs adhibita.

XX.

Atq; inde tranſeo ad *Signa*, præſentiam propoſitæ affectionis in aliquâ parte declarantia: Ea verò facile ſenſui patent, quando os renudatum eſt, tunc enim ejus color naturalis in lividum flavum aut nigrum degenerans cariem deſignat, prætereà os tunc pingue aç inæquale cernitur: Vid. *Paul. Barbette Chirurg. Part. II. lib. 3. c. 3.* Quòd ſi verò os conſpectui minùs expoſitum ſit, aliis opus habemus ſignis: I. itaque ſpecillo per ulcus ſuprà oſſis incumbentem carnem exortum immiſſo explorare ſolent Chirurgi, an oſſis ſuperficies aſpera obveniat & inæqualis, talis namque inæqualitas ſignum præbet corruptæ oſſis ſubſtantiæ, cum primis ſi II. ſimul deprehendatur ſpecillum levi appreſſione in oſſis ſubſtantiam veluti carioſum lignum demergi, carioſum namq; os molle fieri aſſolet, quod naturaliter conſtitutum durum exiſtit; quamvis hîc prudenter moneat *Ambroſius Paræus operum Chirurgicorum lib. XVIII. c. 26.* duritiem non eſſe certum integri oſſis ſignum pronunciandam, eò quòd ipſi viſa ſint carioſa oſſa renudata aëris attactu ita aliquando induruiſſe, ut ne terebra quidem, niſi validiſſimo adhibito conatu, ea ſubire potuerit. III. Si ſanies ab ulcere tenuior copioſior & magis fœtida effluat, indicium perhibetur ſubjecti oſſis carie corrupti. IV. Signum ejus præbet caro obtegens exulcerata, flaccida, ſpongioſa, pallida aut livida, nec per ſarcotica aut epulotica conſolidationem admittens. V. Si ulcus jamdum conſolidatum ruptâ cicatrice denuò erumpat, deliteſcentis ſubtus oſſis cariem manifeſtat, utpote ſuprà quam caro firma nunquam ſuccreſcere ſolet, id quod præter experientiæ omnium rerum magiſtræ certiſſimum teſtimo-

nium exemplo dentium carioſorum confirmat *Dan. Sennert. Prax. lib. III. Part. 1. c. 10. & lib. V. Part. 2. c. 13.*

XXI.

Atq; ea fuerunt *ſigna diagnoſtica* cariei oſſium, quæ in ejusdem ſpecie *Spinâ ventoſâ* ex parte quoque notantur, hujus verò *ſigna pathognomonica* eruditè propoſita leguntur in *Pandolphini Tract. de Spinâ ventoſâ c. VII. Petrum de Marchettis in fine. Sylloges Obſervat. Medico-Chirurgicarum*, & ex eo mutuata apud *Th. Bonetum Sepulchreti vel Anatom. Pract. lib. IV. Sect. 2. in Scholiis ad obſervat. XX.* quibus junge *notas* ſuprà laudati *Dn. D. Merclini in Pandolphini l. c. pag. 191.* Nempe enim in Spinâ ventoſâ **I.** omnium adeſt dolor ὀξυκέντος inſtar puncturæ ſpinæ, nocturno tempore plurimùm ingraveſcens. **II.** Partes affectæ exiſtunt articuli. **III.** Externus tumor mollis, laxus, carnis atq; cutis exulceratio ſubſequuntur. **IV.** Malum hoc potiſſimùm experiuntur adoleſcentes, & juvenes in ætatis flore conſtituti.

XXII.

Jam verò non ſufficit ſolùm noſſe, os carie corruptum eſſe, ſed inſuper ſcire oportet, quousq; corruptio oſſeam penetraverit ſubſtantiam? hoc verò cognoſcitur, dum ſcalpris os deraditur, donec album & ſolidum conſpiciatur, & ſanguinis eruptio obveniat, utpote quæ ſignum conſtituitur ab *Hieron. Fabric. ab Aquapendente de Chirurgicis operationibus p. m. 176.* liquidò commonſtrans, ad os integrum ſcalpro deventum eſſe. Signa hûc ſpectantia jamdum propoſita latinus Hippocrates *Celſus de Re Medicâ lib. VIII. c. 2.* breviter & perſpicuè nos edocet, ex quo ſequentia hûc porrò afferre conſultum videtur. Specillum tenue in foramen dimittitur, quod magis minusve intrando vel in ſummo cariem eſſe, vel altiùs radices egiſſe teſtatur. Nigrities quidem colligi poteſt etiam ex dolore & ex febre. Quæ ubi mediocria ſunt, illa altè deſcendiſſe non poteſt.

Mani-

Manifeſtior tamen adactâ terebrâ fit. Nam finis vitii eſt, ubi ſcobs nigra eſſe deſiit.

XXIII.

Diagnoſticis ſignis hûcusq; traditis ſubjicimus *Prognoſtica*: Quemadmodum igitur illa Caries faciliorem admittit curationem, quæ recens, exigua, in corpore non ultrà modum impuro gignitur; ita contrà difficilius medelam ſuſcipit inveterata cum multâ ſanie ac inſigni fœtore, putredinis adauctæ teſte, in corpore cacochymico producta. Dein ſalutis ſpes major affulget, ſi caries in oſſe ſicciori & ſolidiori, quàm ſi in ſpongioſo ſedem inveniat. Adhæc ſi juxta nervoſas partes, vel circà juncturas, tendines, arterias aut venas inſignes oſſium caries eveniat, ægrè ſanatur, cùm operationes chirurgicæ tutò inibi inſtitui nequeant, vid. *Sennert. Prax. lib. V. part. II. c. 13.* quin tendo plerumq; aut nervus ſimul corripiatur, vaſa rumpantur, motusq; convulſivi, & periculoſæ ſanguinis profuſiones metuendæ ſint. Exinde autem pateſcit vi contrariorum, feliciorem curationem ſuccedere, ſi os à ſuperjacente carne ſine vaſorum, nervorum, tendinumq; periculo eximi poſſit, uti tradit ſœpius citatus *Pandolphinus de ventoſit. ſpinæ, c. 9.* nunquam enim ſanatur æger, niſi ſublato oſſe corrupto, & remotâ fluxione, ceu confirmat *Petr. de Marchettis l. c.*

XXIV.

Reliquum nunc eſt, ut *Curationem* graviſſimo malo hûcusq; declarato deſtinatam aggrediar, quæ ſequentibus potiſſimùm comprehenditur *Indicationibus*: I. Ut futurus Humorum acrium acidorum affluxus ad partem affectam prohibeatur. II. Ut Humores iidem peccantes in fluxione exiſtentes intercipiantur, ſiſtantur, & emendentur. III. Humores acres acidi actu jam præſentes, partemq; affectam corrumpentes, temperentur, abſorbeantur, corrigantur, factaq; partis deperditio, ne ulteriùs ſerpat, prohibeatur.

 XXV. Pri-

XXV.

Primæ Indicationi ſatisfit per contrarium cauſis peccantibus rerum nonnaturalium uſum,(quem quidem communem ſecuturus methodum, ſub calcem hujus Diſputationis adjiciam) dein per præſidia Pharmaceutica & Chirurgica.

XXVI.

Inter Pharmaceutica laudatiſſima cenſeo Diaphoretica tùm ⊖ina volatilia & ⊖ia volatilia oleoſa, ⊖ volatile C. C. viperarum, eboris, ⊖ volatile oleoſum Sylvii, ♎. ✱ci volat. urinoſum, ♎ C. C. Tinct. Bezoard. Michael. &c. tùm alcalina terrea acre acidum abſorbentia, e.g. ♁. diaphor. C. C. philoſ. ppt. & uſtum, Bezoardicum minerale, Bezoardicum ♃iale, Lapidem Bezoar. Bolum armenam & ſimilia. Ex quibus quisq; varias prolubitu poterit concinnare formulas, dum unicam me apposuiſſe ſufficiat:

℞. *♁. diaphoretic,*
C. C. absq; △ ppt āā ℈ß.
Bezoard. ♃ial. gr. vj.
Lap prunell. gr. iiij.
M. F. Pulv. Dr. ad chart.
Sigr.
Pülverlein zum Schwitzen.

℞. *Aq. Scabioſ.*
fumar. āā ℥j.
Sambuc.
Card. benedic. āā ℥ß.
⊖. volat. C. C. gr. iij.
♎. ✱ci.
Tinct. Bezoard. Michael. āā. gutt. x.
Julap. Sambuc. ℥iij.
Mſ. dr. ad Vitr. Sgr.
Schwitz-Träncklein auf einmahl.

Quibus accenſeri poſſunt Decocta ſudorifera, cumprimis quando caries individuus luis venereæ comes eſſe ſolet, eaq;

eaq; inter notiſſimum Decoctum ſic dictum lignorum, ex Raſurâ Ligni ſancti, Saſſafras, Rad. Sarſæparill. &c. parari ſolitum, additis poſtmodum pro majori efficacia [illegible]u lignorum, vel Eſſentiâ Saſſafras.

XXVII.

Eidem fini inſerviunt diuretica, tùm ⊖ina pariter volatilia, uti ⊖. volat. ſuccini, Tartari, vel aliud, (⊖. enim quodvis volatile diureticum eſſe experientiâ edoctus confirmat *Franc. de le Boë Sylvius lib. I. Prax. Medic. c. LV. §. 60.*) tùm Ʊtantia e. g. ocul. 69., tali leporini, cryſtalli præparati. Hûc quoq; conferunt ea, quæ acidum morboſum in ſalſum transmutando per vias urinarias educunt, uti ſunt Tinctura Tartari, Arcanum Tart. Arcanum duplicatum Mynſichti, ⊖ ononidis, geniſtæ, & ⊖ia alcaliſata reliqua: nec Emulſiones lacteæ temperantes hîc uſu ſuo carebunt.

XXVIII.

Porrò ſilentio minimè involvenda eſt ſalivatio ☿ialis, tanquam apophlegmatiſmus univerſalis, uti loqui amat *Excellentiſſimus Dn. D. Wedel. de Medicament. facultat. lib. II. Sect. 2. c. 12. p. 215.* præſertim ſi caries cum lue ♀ eâ concurrat, cujus ῥιζοτόμος ab eodem Clariſſ. Viro ☿ius pronunciatur. Quòd ſi tamen mitioribus remediis acres acidos humores temperare non minùs quàm evacuare liceat, hoc remedii genus omitti poterit: Teſtatur enim ex *Fernelii Tr. de lue ♀eâ, Fr. Decker. Exercit. Practic. circà Medendi Methodum c. 3. p. 112.* ſi ☿ialium aſſumtio nimis diu continuetur, dolores omnium artuum atrociſſimos, dolores capitis fixos intolerabiles, frigus totius corporis maximum, omniumq; penè oſſium cariem &c. inde produci.

XXIX.

Purgantia ſi ab indicantibus poſtulata fuerint, hîc potiſſimum conveniunt blanda, poſt præmiſſa digeſtiva de-

centia uſurpanda, quæ acidos humores attenuatos & ad ſeri naturam deductos evacuent e. g. Electuarium hydragogum Sylvii, Pulv. rad. jalappæ; quibus ☿ium dulcem, Pulv. Comitis de Warwich, aliaq; ſtimuli loco aſſociare licet. Dabo formulam unicam:

℞. *Aq. fœnicul.*
petroſel. ãã ℥iß.
Cinamom. ʒiij.
Syr. roſ. ſolutiv. ℥ß.
El. hydragog. Sylv. ʒiß.
Pulv. Comit. de Warwich. gr. ij.
Mſ. dr. ad Vitr. Sgr.
Purgier-Tränckleìn.

Vehementiora autem & δραστικὰ purgantia angue pejus & cane vitanda ſunt, cùm humorum acrimoniam augeant, ſicuti ἀκριβῶς docet & demonſtrat ſupra adductus, nec unquam ſine debiti honoris titulo nominandus *Excell. DN. D. BRUNO, Exercit. de Remoris purgantium IV. Theſ. 33.* exemplo raucedinis acido-ſalſæ & acris.

XXX.

Inter remedia Chirurgica propoſitæ Indicationi primæ ſubſerviunt Venæſectio, Cucurbitulæ ſcarificatæ, fonticuli & veſicatoria in locis ſuperioribus admovenda, ut humorum ad oſſa carioſa affluxuram portionem quaſi revocent, evacuent, ſicq; ſanguinem ab acido ♎u exagitatum imminuendo meliorem quietem motumq; æquabiliorem præſtent.

XXXI.

Secundæ Indicationi eadem opem conferunt medicamenta, quæ modò laudavi. Hûc etiam videtur facere unguentum *à Paulo Barbette in Chirurgiâ ſuâ lib. 3. cap. 3. pag. 196.* deſcriptum, ſi eo vicinæ partes, per quas ad carioſum os fit affluxus, modicè illinantur; nec abs re foret, ſi paulò ſuprà partem affectam ſpongia vino rubro ſtyptico, in quo cortex guajac. malicor. Fl. balauſt. roſ. rubr. Fol. plantag.

veroni-

veronicæ, Rad. ariſtol. rot. ver. &c. ebullierint, imbuta ſæpius tepidè admoveatur.

XXXII.

Interea dum hæc aguntur, ad *affluxuros æquè ac affluentes humores acres acidos emendandos* congrua in uſum vocanda ſunt medicamenta, qualia habentur I. jamdum laudata ⊖ina volatilia, antiſcorbutica volatilia, aromatica, ſingula alkali ſuo volatili tanquam contrario acida temperantia, humorumq; ⊖. volatile augentia, II. oſtracoderma ſive teſtacea, à quibus acida non ſolùm imbibuntur, ſed & figuntur i. e. à motu & orgaſmo prohibentur III. ♂ialia acidum abſorbentia, prout facili ſed tamen egregio experimento confirmavit *Gualter. Charleton. de Scorbuto c. 13. p. 203.* quòd ſi enim aceto acerrimo limaturam ♂. per noctis ſpatium indideris, poſtridie pro aceto aquam invenies, omni acore ſpoliatam. IV. ⊖ſa temperata, uti Tartarus ⊕latus, ⊖ digeſtiv. Sylvii. V. Opiata acrimoniam omnem demulcentia, violentamq; humorum effervefcentiam conpeſcentia, e. g. Tinctura Opii vel ſola vel cum Tincturâ anodynâ *Excell. Dn. D. Præsidis* mixta, Laudanum opiatum aliis acido contrariis nuptum, ad exemplum Pulveris abſorbentis *Cl. Dn. D. Wedel. Opiolog. p. 113. deſcripti.*

XXXIII.

Atque inde ad *tertiam* me recipio *Indicationem* partium affectarum medelam proximè exhibentem. Ubi primùm omnium circumſpiciendum, an os eroſum aditum medicam manùm admoturis concedat nec ne? Quòd ſi enim illud, uti in ſpinâ ventosâ accidere ſolet, à carne incumbente adhûc integrâ obtectum ſit, hæc ſecundùm longitudinem partis fibrarumq; ductum incidenda, vel cauterio aperienda, ſicque oſſis detectio procuranda eſt, cavendo tamen ſedulò, ne arteria aut nervus inſignis lædatur. Quòd ſi verò ulceri in carne exorto ſucceſſerit oſſis corruptio, ſicq; foramen

ramen per illud ad hoc tendens occurrat, tale foramen dilatari debet per ſpongiam inceratam, aut radicem gentianæ, aut medullam ſambuci intruſam, quæ imbibitis humiditatibus tumefactæ foramen ampliant.

XXXIV.

Aditu ad os corruptum patefacto, ut manus munere ſuo in remediis admovendis fungi poſſint, tunc ſi levior fuerit & ſuperficialis caries medicamenta medelam afferre poterint alcalina, abſorbentia, acris acidi acrimoniam debellantia adhibita, quæ inter notiſſima ſunt: Ceruſſa, Tutia, Myrrha, Rad. Ariſtol. rotund. Rad. Iridis, Bryoniæ, Fol. betonic. Flor. roſ. rubr. pulv. lign. guajac. ſacch. Saturni, terra ⊕li dulcis &c. ex hiſce vero pulveres componi & oſſi carioſo inſpergi debent: *Guilielmus Fabricius Hildanus Obſervat. Chirurg. Centur. IV. Obſerv. 21.* maximè commendat Pulv. Euphorbii, quòd habeat proprietates, & proptereà à *Diaſcoride* atque recentioribus Medicis oſſibus carioſis applicatus ſit. Hûc etiam pertinet *Pulvis catagmaticus* ab *Ambroſio Paræo Operat. Chirurg. lib. XVIII. c. 26.* deſcriptus, quem tamen cum filamentis lineis carptis, minimè verò cum melle, uti *Paræus* jubet, imponendum eſſe cenſeo.

XXXV.

Vitanda verò ſunt pinguia oleoſa, utpote quæ inter poros oſſium admiſſa malum adaugent. E re igitur magis fore credo, ſi ulceris ſuprà os corruptum labia cum vino, cui cortex lign. ſancti, Rad. Ireos, bryoniæ, myrrha, fol. betonic. modicè in cocta fuerint, abluantur, putredo tollatur, atq; ſaniei deſtillatio inhibeatur; admotis dein exteriùs Emplaſtr. de Betonic. vel Emplaſtr. deſquammatorio utiliſſimo apud *Paræum* deſcripto.

XXXVI.

Ceterum nunc quæſtio incidit an ad curationem cariei, ▽ fortis ♌. ⊕li, ſulphuris, ⊖ is, utpote corroſiva conveniant,

quæ

quæ à *Pandolph. de ventoſit. ſpinæ c. 15.* & aliis Practicis paſſim adhibentur? ſed ſciendum I. tametſi in carie peccans humor ſit acris acidus, & medicamenta hæc pariter exiſtant acida, ea tamen neutiquam penitus rejicienda eſſe, quia unum ⊖ alterius acrimoniam infringere poteſt, quemadmodum in nupero Collegio privato Chemico, cui operam directionemque fideliſſimè impendebat *Nobil. atq; Excell. Dn. D. Præses hujus Diſputationis*, ſub præparatione Bezoardici mineralis cernere licuit; ibi namq; conſtat butyrũ ♁ii magnam habere acrimoniam rodentem, & ♎um etiam ⊕ acidum eſſe corroſivum, attamen poſtquam hic butyro ♁ii affuſus fuit, en illud priſtinam amittit acrimoniam, & præſtans evadit ſudoriferum. II. Dein notandum, liquores ejusmodi acidos non tàm ad curandam cariem, quàm ad partem corrupti oſſis ſeparandam adhiberi. Interim ut ingenuè fatear, non ſatis tutus videtur liquorum ejusmodi corroſivorum uſus, in illis cumprimis locis, ubi vicinæ accumbunt partes nervoſæ aut tendinoſæ, unde *Hildanus Obſervat. Chirurg. Centur. IV. Obſervat. 21.* oſſibus mandibularum carioſis oleum ⊕li aut ▽ fortem adhiberi ſuadere noluit, idq; propter graviſſimas cauſas. Quare eorum loco ſubſtitui poſſet Injectio à *Cl. Barbette l. cit.* deſcripta:

℞. *Succ. chelidon. major.* ℥ij.
Spirit. Vini. ℥j.
Myrrhæ.
Aloës. *ãã.* ʒij.
⊕li alb. ℈j. *Mſr.*

Vel illinitio fiat ex conſilio *Joh. Hartmann. Prax. Chymiatric. c. 204. p. 984.* cum ☿io dulci in Aq. plantaginis ſoluto, quæ nigredinem aufert.

XXXVII.

Medicamentis autem hûcusq; recenſitis nihil proficientibus, Operationes Chirurgicæ in ſubſidium vocandæ

 ſunt.

ſunt. Quare ſi locus ſcalpra deraſoria admiſerit, illis carioſa oſſis pars abradatur, eousq; donec ſubtus deliteſcens ſana pars, ex ſoliditate, albedine, atq; ſanguinis erumpentibus guttulis dignoſcenda, conſpectum ſubeat. At enim verò cùm aliquando os carioſum vel naturâ vel à prægreſsâ exſiccatione ita induratum ſit, ut ſcalpro deraſorio ſolâ manu admoto minùs cedat, jubent eo in caſu Chirurgi ſcalprum malleo plumbeo adigere, ſicque adauctâ vi corruptas oſſis particulas (dein volſellâ eximendas) à ſano præſcindere, qui tamen operandi modus non omni caret periculo, ſpeciatim in capite, ubi ex validiori ictu factaq; cerebri concuſſione aliqui muti facti, inrerdum nervi molliſſimi rupti ſunt, interdum exigua vaſcula cum mortis ſubſecuturæ metu vel ſenſus & motus mutilatione ſolutionem paſſa ſunt, ſicuti obſervavit *Hieronym. Fabr. ab Aquapend. in operat. chirurg.* qui ad præcavenda ejusmodi mala ſeq. excogitavit modum, ut ſc. tam vertex ſcalpri quàm caput mallei panno obvolvatur, ita enim ictus non offendet.

XXXVIII.

Quod ſi nec ferro propter Cariei malignitatem & profunditatem Curatio abſolvi poſſit, ad △em tanquam extremum remedium deveniendum erit: Quapropter cauterium actuale admoveatur, quousq; ſpumans humiditas per oſſis poros exſudare deſinat, ut tunc demum ſquamæ abſcedant, quæ tamen non vi revellendæ, ſed lentè & leniter, poſtquam natura operculum quaſi carneum ſano oſſi interjecit, ſeparandæ ſunt. Huic negocio optimè inſervit cannula ferrea utrinq; perforata ferramentum candefactum ſuſcipiens, ita namq; ſimul vicinæ partes ſanæ ab △is & humoris ſeſe diffundentis contactu præmuniuntur, quæ aliàs emplaſtro aliquo defenſivo inſtar circuli circumducto defendendæ ſunt.

XXXIX. Hoc

XXXIX.

Hoc facto pro adjuvandâ deſquamatione pulvis catagmaticus *Paræi* ſupra citatus, vel pulvis fol. betonic. fl. roſar. rubr. cortic. granat. cum tantillo O uſti inſpergatur, vel cum filamentis lineis carptis immittatur; ſquamæ autem neutiquam vi avellantur, ſed totum negocium naturæ permittatur, quæ non ante ſquamas depellere ſolet, quàm ipſis carnem ſubjecerit, teſte *Paræo operum Chirurgic. l. IX. c. 18.*

XL.

Separatis autem ſquamis Sarcotica & Epulotica agmen medicamentorum, ſolutionemq; continui claudant, quo in cenſu occurrunt, Emplaſtr. Vulnerarium *Barbettianum*, *Chirurgiæ lib. II. c. 7. p. 172.* deſcriptum, Emplaſtrum de plumbo, Amalgama ☿ii cum plumbo paratum, à *Paulo Barbette l. c. p. 174.* ſummè laudatum, ſi Emplaſtro de plumbo aut diapompholygos admiſceatur.

XLI.

Tandem id monendum reſtat, ſi os aliquod majus caries apprehenderit, neq; ea auxiliis quibuscunq; tolli poſſit, & vitam amiſerint ſuperincumbentes partes molles, ut reliqua pars corporis tuta ſit (quandoquidem malum ſemper ulteriùs ſerpit,) membrum illud abſcindere ſatius eſſe. Vid. *Joh. van Horne Microtechn. Sect. II. Part. 1. §. 32.* Similiter *Petr. de Marchett. in Syllog. Obſervat. Medico-Chirurg. rarior Appendic. de Spinâ Ventoſâ* docet, ſi accidat, ut totum internodium, maximè in pueris, digiti manus vel pedis ſit corruptum, hoc in caſu neq; △. neq; ferramenta juvare, ſed eorum loco utendum trepano tenuiori, eoq; perforandam mediam partem illius, ab hâc verò forficulis affabrè in hunc uſum paratis, partes laterales ſecandas, atq; totum internodium paulatim educendum eſſe volſellâ,

 cujus

cujus in locum progreſſu temporis caro ſuccreſcens durior facta & calloſa oſſis vice fungitur.

XLII.

Nunc priusquam telam hujus opellæ abrumpam, de Diæta ſive rerum nonnaturalium uſu congruo adhûc aliquid dicendum erit. I. Aër eligatur temperatus purus, & ab eo frigido quantum poſſibile oſſa carioſa cuſtodiantur. II. Cibi acres acidi, ⊖e conditi, fumoq; indurati vitentur, ut & illis ſimiles potus. III. Quies præ motu, & IV. Somnus præ vigiliis expetatur, vel conſueta alternatio obſervetur. V. Excernenda ad naturæ leges urgeantur. VI. Inter Animi pathemata Iræ furor brevis coërcatur, terror item repentinus præcaveatur.

TANTUM!

Corollaria.

I. *Lienem in ſtatu naturali fæculentiarum melancholicarum hoſpitium eſſe negamus.*

II. *Experientia certitudinem debet rationi, ratio experientiæ.*

III. *Primam vitæ noſtræ choream fermentatio ducit.*

IV. *⊖ia in corporibus animantium volatilia Fermentis & Aëri ortum ſuum acceptum referunt.*

PRÆ-

PRÆSES

NOBIL. & CLARISSIMO

DN. MAGNO MASSON,

Diſſertationis hujus Autori doctiſſimo,

Amico & Auditori ſuo æſtumatiſſimo

S. P. D.

QVod apud Romanæ Eloqventiæ Principem ſcriptum legimus: Eruditum oportere ſemper aliqvid ex ſe promere, qvod alios delectet, aut ſeipſum laudibus illuſtret: Id uti ad optima qvæq; nati ſibi etiam dictum eſſe putant, ita Tu, mi amatiſſime MASSON, (liceat amicâ hâc compellatione propenſum animi mei affectum exprimere) ad mentem hûcusq; ſeriò revocâſti, & tandem ſpecimen Studiorum Medico-Chirurgicorum egregium luci publicæ dare con-

ſtituiſti. Delectabit hoc alios pulchritudine ſuâ, pulchra namq; novimus qvæ difficilia, dum afflictionem graviſſimam columnas & fulcra humani corporis evertentem concinno ordine exhibet. TE verò laudibus illuſtrabit, qvia luculentum præbet teſtimonium induſtriæ Tuæ Phœbo ejusq; ſorori notiſſimæ, nec enim cùm caput ille Heſperias conderet ſub undas ingenii ardorem tepeſcere paſſus es, ſed facibus iis univerſis, qvas veſper accendit, hunc ad novum laborem excitari voluiſti. Laudibus TE illuſtrabit noticia oſſium Anatomica, in Diſſertatione Tuâ hinc inde ſtricturis nitidis emicans, tanti à Galeno olim æſtimata, ut ejusdem addiſcendæ gratia diſcipulos ſuos ad ſcholam Ægypti celebratiſſimam Alexandrinam ablegaverit. Thebis legem latam fuiſſe ferunt, ne pictores delineandas imaginum formas ſuſciperent, niſi qvi arti ſuæ præſiderent, & operam peritiſſimè

mè præſtare poſſent: Tibi indefeſſo Medicinæ cultori, dum erudito penicillo Cariem deſignas, ſi talis lex poſita eſſet, neutiqvam metum incuteret, in eâ namq; re ingenium experiris, ubi omnia præſtare potes adjutus Chirurgiæ adminiculo, cui oculos manumq; qvondam commodâſti, optimè gnarus illius Qvintiliani effati: Inſpectione & exercitatione artes conſtare. Macte hoc animo, Amice ſvaviſſime, conſcende cathedram, eruditionem Tuam ſermone porrò pande, & ut cuncti Te videant loqvere! Ego ex veteri formulâ acclamo Feliciter, Tibiq; qvi labori hucusq; litaſti, ut eventui ac fortunæ mox litare poſſis ſincerè voveo. B. V.

Dab. è Muſeo
inter occupationes,
D. XIV. Decembr.
A. R. S.
CIƆ IƆ C LXXXI.

COROLLARIA.

1. *Omnium metallorum & mineralium tinctura & eſſentia datur.*
2. *Lapis Philoſophorum in rerum natura eſt.*
3. *Nulla datur Saga, quæ per ſe et propriis viribus operetur.*
4. *Neq; Paracelſus, neq; Baſilius Valentinus, neq; Cornelius Agrippa, neq; Trithemius Magus diabolicus fuit.*

PERERUDITE OHMI,

EXamuſſim *Hermolaus* olim: Αἰέχμαλωτος ὁ πᾶς βίος, ὐδὲν ἔχων πιςόν! Idem accidit ſcientiis ingenuisque artibus. Mutant homines, & indies ab hominibus mutantur! Sic olim, *quod apud plurimos lego, Perſarum lingua Magus eſt, qui noſtra* Sacerdos: ſcil. *ritè noſſe, atq; ſcire atq; callere leges ceremoniarum, fas ſacrorum, jus religionum! Siquidem* Magia *id eſt, quod* Plato *interpretatur* θεῶν θεραπείαν, ſunt verba Apuleji in Apolog. p. m. 144. Hactenus vero longe audit aliter. Recte igitur facis, PRÆSTANTISSIME JUVENIS, qui pro gnavo in Arte & Natura Tuo ingenio, atq; curatura doctiore Magorum mo-

E der-

dernorum ægrimoniam deformem, ſæpe inſcienter laban-
tem è Syrtibus τ̃ βαναυιςῶν in aliquod ſalutare quaſi educi
vadum. Laudo ardorem & ſollertiam tuam diligentiſſi-
mam, qua te vere γνήσιον Filium Patris Optimi Viri Pl. Re-
verend. atque Præclariſſimi DN. IOH. GEORG. OHMI
Eccles. ad S. Spirit. Paſtor. Prim. Viri rerum naturalium
apprime experti, Fautoris atque Amici mei dulciſſim.
probas, inſimulque conteſtaris

FORTES creari FORTIBVS & BONIS!

Υπεραστειςήν habes Celeberrimum WINCLERUM
πολλῶν ἀντάξιον ἄλλων! Ita Muſæ Corollam non immar-
cescentem vertici tuo, ſiquidem ἐκ θυμῷ φιλέοντι, ex ani-
mo amant, uti canit Bion in Bucolicis.

Epicharmus oppido bene:

πρεπόντων πόνων πωλῦσιν ἀμιν πάντα τ' ἀγάθ' οἱ θεοί.

Convenientibus laboribus vendunt nobis omnia bona Dij.

Et hoc ſolamini eſt egregio:

Τῆς ἐπιμελείας δῦλα πάντα γίνεται:

Omnia diligentiæ ſubjiciuntur!

veriſſime ita judicante Antiphane apud Stobæum
Serm. XXVII. Perge OHMI Nobilis!

Eja caret nunquam ſic OHMIVS omine fauſto:
Si Superi faveant, omina fauſta ſatis!

PP. ὡς τάχιστα ἀλλά μὲν ἀνυποκρίτως é Muſeo meo Heidel-
berg. IV. Id. Novemb. CIϽ IϽC XXCI.

GEORGIVS FRANCVS.
Med. & Phil. D. & Prof. P.
Elect. Univerſ. Pro-Can-
cellarius, Nat. Cur. Colleg.